

ASUPRA APARIȚIEI DUNĂRII ÎN OLTENIA

ABOUT THE APPEARANCE OF THE DANUBE RIVER IN OLTENIA

CONSTANTIN ENACHE

Abstract

The existence of the Alfold lake at the end of the Pliocene and the beginning of the Pleistocene, the big difference between the pliocene deposits from actual area of convergence of the rivers from Hungaria, where the Danube River unifies the courses of the main long branches, and the raised position of the same deposits in the West side of Oltenia, where the river is having small branches from the length and importance point of view, are representing arguments to sustain the youth of this big main river. The artifacts of mammals from the highest platform of the Danube from Plenita, confirms that the Danube River in Oltenia puts in an appearance also the Pleistocene age.

Key words: The Danube river, evolution, Oltenia

Cuvinte cheie: Dunărea, evoluție, Oltenia

În ultimul timp au apărut lucrări în care se susține ipoteza acumulării de către Dunăre încă din Ponțian a „unui lob de deltă tip Gilbert” (vezi ENCIU, 2005), se afirmă că pe fondul răcirii climei în Ponțian a scăzut nivelul mării din Bazinul pontic și dacic, iar strămtora dintre cele două bazine a prilejuit formarea Dunării și acumularea spre est a unei delte.

ENCIU (2005) afirmă că între Gura Văii și Hinova află aceste depozite deltaice ale Dunării, iar în interfluvial Dunăre – Drincea, între Rogova, Orevița și Vânu Mare, în circa 50 foraje adânci săpate pentru lignit, a fost conturat „un important lob deltaic al Dunării” menționând de asemenea că în zona respectivă, „în soclul terasei a patra, între 140 și 70 m altitudine, se păstrează partea inferioară din depunerile daciene ale Dunării (aproximativ 59 – 70 m grosime de pietriș în alternanță cu strate de nisipuri grosiere cu pietriș)”.

Depozitele de nisipuri cu pietrișuri daciene întâlnite în forajele menționate (fig.1) și care află în ogașele de pe versantul Dunării dintre Șimian și Batoși se află în Dacianul inferior, peste care se află strate de lignit și, deci, dacă ar fi fost depuse de Dunărea actuală, nu se explică cum s-au depus deasupra alte strate, inclusiv de lignit, și nici cum s-au depus discordant nisipurile cu pietrișuri mărunte romaniene care află în extremitatea vestică a Piemontului Bălăciței, la Smadovița.

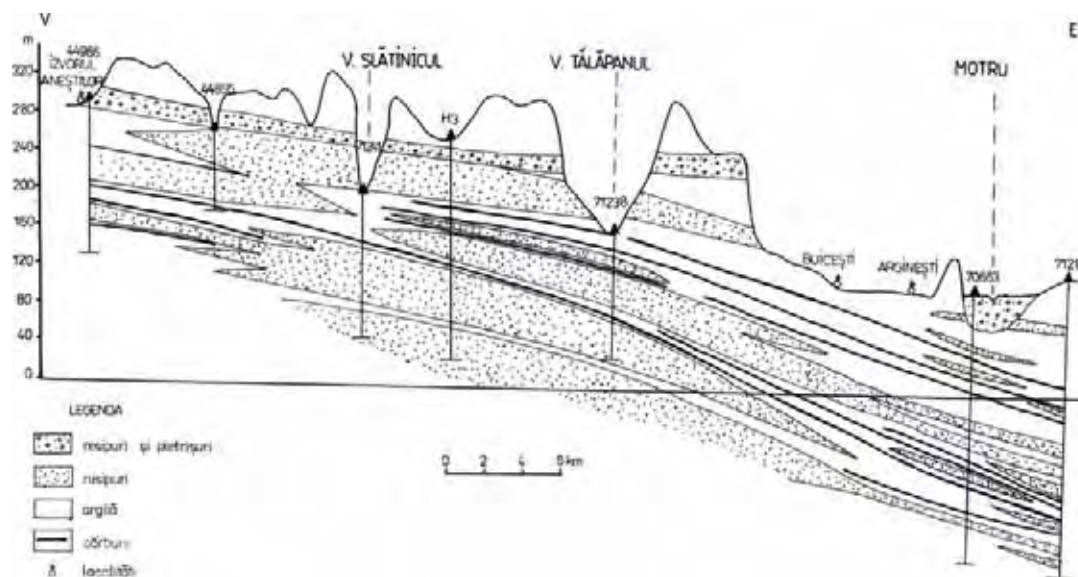

Fig.1 Secțiune geologică prin depozitele pliocene între Blahnița și Motru
Fig. 1 Geological section through the Pliocene deposits between Blahnița and Motru

De asemenea, este imposibil de explicat cum Dunărea, care ar fi depus materiale între 140 și 60 m altitudine, s-a urcat ulterior la 160 – 178 m (terasa veche) pentru ca să coboare din nou la cota actuală de 20 -30 m.

Este logic ca la marginea lacului dacic să existe delte ale râurilor care veneau din Carpații Meridionali, Carpații Sudici și chiar din Balcani, atât în Dacian cât și în Romanian sau chiar la începutul Cuaternarului, dar asta nu înseamnă că aparțin Dunării actuale.

Dacă privim rețeaua hidrografică a Dunării în Bazinul Panonic (fig.2) constatăm că între confluența cu Drava și Baziaș, Dunărea adună cei mai importanți afluenți ai săi: Drava, Sava, Tisa, Timișul și Morava. Concentrarea acestor afluenți, dintre care unii veniți de la mari distanțe, se face în fața Carpaților Sudici, în schimb la est de aceștia, în Oltenia, afluenții Dunării sunt minori.

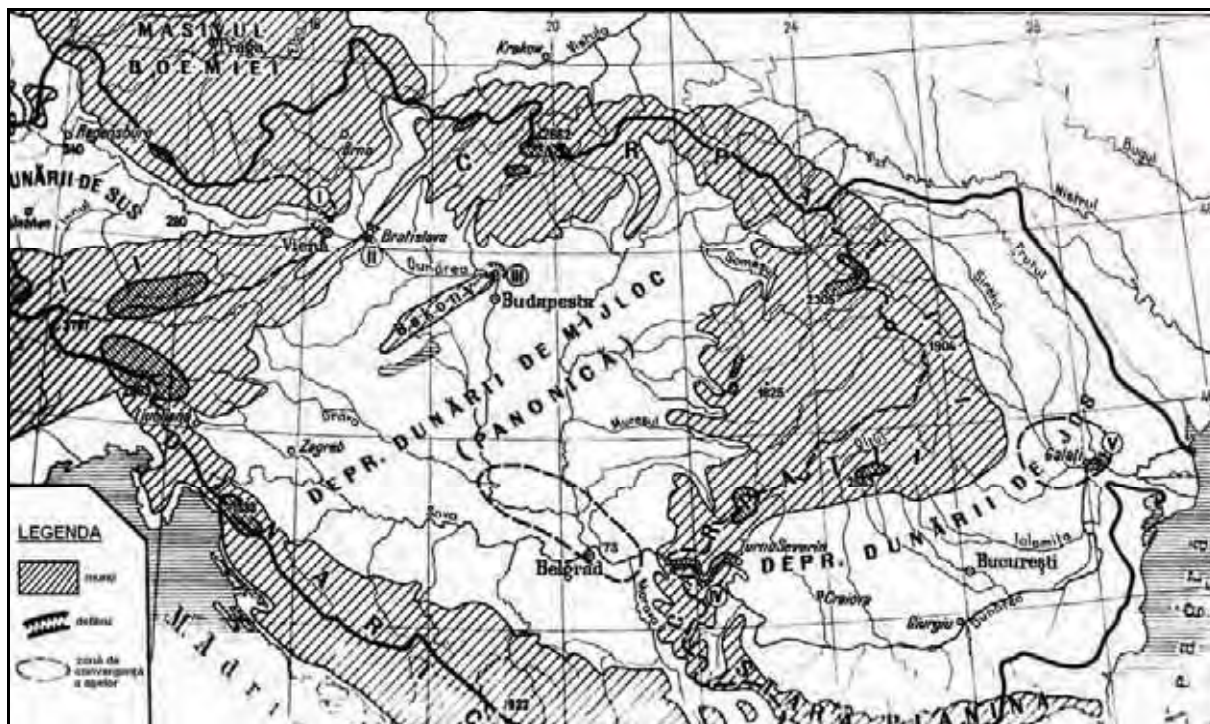

Fig.2. Bazinul hidrografic al Dunării (după Geografia văii Dunării românești, 1969)

Fig. 2. The hydrographic basin of Danube (after The Geography of Romanian Danube, 1969)

În această zonă de subsidență exista Bazinul Alföld, care a suferit la sfârșitul Pliocenului o subsidență continuă, datorită căreia depozitele lacustre pliocene au ajuns la câteva sute de metri sub nivelul mării. În schimb, în partea vestică a Bazinului Getic, aceleași depozite se găsesc ridicate la mai multe sute de metri deasupra nivelului Mării Negre.

Deoarece în Pleistocenul inferior, lacul Alföld se mai afla încă în aria de convergență care există în prezent înainte de intrarea Dunării la Baziaș (sectorul de la confluența cu Drava până la confluența cu Morava), momentul apariției Dunării nu poate fi anterior.

Tot atunci, lacul respectiv se extindea în Câmpia de Vest, unde n-ar fi existat dacă Dunărea ar fi drenat mai de timpuriu Câmpia Panonică, inclusiv partea sa din Câmpia de Vest

Existența lacului Alföld la sfârșitul Pliocenului și începutul Cuaternarului și diferența enormă de poziție a depozitelor pliocene din actuala zonă de convergență a râurilor din Ungaria, unde Dunărea adună apele unor importanți și lungi afluenți, și poziția ridicată a acelorași depozite din vestul Olteniei, puținătatea și scurtimea afluenților Dunării în acest din urmă sector și gravitarea majorității apelor din Piemontul Bălăciței spre Jiu și nu spre Dunăre, sunt argumente peste care nu se poate trece în susținerea tinereții acestui fluviu.

Celelalte legături între cele două bazine, Panonic și Dacic, inclusiv lobul deltaic din Dacianul inferior menționat mai înainte, nu au nimic de-a face cu Dunărea actuală.

Terasa veche de la Plenița, cu altitudinea cea mai mare față de cursul actual al Dunării, aparține Pleistocenului mediu, deoarece aici s-au găsit resturi de *Dicerorhinus merki* KAUP. Așa cum se poate observa din harta teraselor Dunării în sectorul oltean (fig. 3), această terasă indică primul traseu și cel mai înalt al Dunării în sudul Olteniei. Nu se poate deci asocia acest traseu cu „lobul deltaic dacian” care se află sub acest nivel.

Unii cercetători, pe baza unor argumente geomorfologice susțin antecedența Dunării. Printre aceștia CIVILIC (1908) separă în defileu o terasă „pontică” și existența unor terase pliocene și chiar a unui „fund de vale pontică” sau chiar a unui „fund de vale miocenă”.

Între 1942 și 1943 s-a descoperit în gropile adânci Gherdapuri, Cazane și Graben o faună bentonică formată din crustacee (*Corophium*), și altele, descrise de BĂCESCU (ORGHIDAN, 1971).

Fig.3. Terasele Dunării în sectorul oltean (după Geografia văii Dunării românești,1969)
Fig. 3. The Danube's platforms in the Oltenia sector (after The Geography of Romanian Danube, 1969)

Aceste realități nu argumentează însă că actualul fluviu Dunărea s-ar fi născut în acele perioade. Nu se pot constata anumite legături uneori întrerupte, dintre cele două bazine dar acestea sunt legături dintre două lacuri (cel puțin până în Dacianul inferior) cu apă salmastră și nu cu apă dulce. Însăși fauna menționată de BĂCESCU în gropile din talvegul Dunării actuale este de origine marină ponto-caspică.

Toată lumea pare că este de acord că Dunărea a erodat partea sudică a Piemontului Bălăciței, care se învecina cu Platforma Prebalcanică, dar sunt păreri diferite asupra momentului în care fluviul a ajuns în sudul acestui piemont și a traseului pe care acesta l-a urmat.

Toate faptele menționate mai înainte, duc la concluzia că de aiba în finalul Pleistocenului inferior s-a realizat străpungerea Dunării la Porțile de Fier (DE MARTONNE, 1907; POSEA, 1964), când a început și colmatarea lacului Alföld (sau golirea lui) și formarea pe teritoriul acestuia a râurilor din Depresiunea Panonică.

Studiile din peștera Dubova din defileu, menționate de ENCIU (2005), care au indicat adâncirea Dunării cu circa 670 m într-un milion de ani, vin să argumenteze începerea formării de către Dunărea a defileului în partea superioară a Pleistocenului inferior, corespunzătoare glaciației Günz sau cel mai târziu în interglaciularul Günz-Mindel. Trebuie să admitem în acest caz că Piemontul Bălăciței se întindea inițial la sud până la marginea Platformei Prebalcanice, fiind construit peste depozitele pliocene care s-au extins (și în unele părți au depășit) marginea acestei platforme, aceste depozite fiind îndepărtate ulterior la limita dintre Piemontul Bălăciței și Podișul Prebalcanic.

Menționăm în acest sens și părerea exprimată în Geografia României vol. IV (1992) de către BADEA, care menționează că „Dunărea, formând terasele din Oltenia, a tăiat abruptul care limitează spre sud piemontul Bălăciței”.

BIBLIOGRAFIE

- BĂCESCU M, MÜLLER G, GOMOIU G. 1971. *Analiza cantitativă, calitativă și comparativă a faunei bentale pontice*. Ecologia mării nr. 4. București.
- CIVIJIĆ J. 1908. *Entwicklungsgeschichte des Eisernes*. Petern. Geogr. Mitteil. Ergänz. 100 Gotha.
- ENCIU P.2005. *Câmpia Română. Structura geologică și evoluția paleogeografică- Caracterizare generală a văii Dunării. Structura geologică și evoluția paleogeografică*. În „Geografia României vol. 5” Edit. Academiei. București.
- MARTONNE EMM, DE 1907. *Recherches sur l'évolution morphologique des Alpes de Transylvanie*. Rev. Géogr. Tom. I. Paris
- ORGHIDAN N. 1965. *Dunărea la Porțile de Fier*. Acad. Rom. Stud. Cercet. Seria Geograf. Vol. 13 (2), București.
- POSEA GR. (1964) *Defileul Dunării*. Natura. Seria Geol. Geogr. Vol 14(1), București.

Constantin Enache

Universitatea din Craiova
e-mail: ctin_enache@yahoo.com